

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Középkori filozófiatörténet

Egyetemi tanév: 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3. Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Középkori filozófiatörténet					A tantárgy kódja		HLM2203		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			Şooş Amelia-Maria								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			Şooş Amelia-Maria								
2.4. Tanulmányi év		I	2.5. Félév		2	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					-
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					70
3.8. A félév összóraszám					56 fiz./126 konv.
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadások 70%-án kötelező a részvétel, azaz a 14 előadásból minimum 9-en a hallgatónak kötelező jelen lennie.
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumokon a részvétel 70%-ban kötelező. Két szemináriumi bemutató megtartása. Szövegértelmezésben, szemináriumi vitákban aktív részvétel.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok - C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása - C3 Megoldások, konklúziók vagy alternatív probléma-megközelítések erős és gyenge pontjainak a kritikai gondolkodás (logikai elemzés és értékelés) általi beazonosítása
Transzverzális kompetenciák	- CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében - CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A középkori filozófia periodizációjának, iskoláinak, alkotóinak és irányzatainak ismertetése. - Az középkori filozófia terminológiájának és érvelési modalitásainak megismerése és referenciáinak, tematikus összefüggéseinek kezelése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A középkori filozófiai szövegek vizsgálata, értelmezése, a specifikus fogalmak mentén. - Filozófiai irányzatok összehasonlító elemzése, hatástörténeti összefüggések kifejtése. - A középkori filozófia alapfogalmainak, terminológiai keretének elsajátítása a hallgatók által. - A középkori filozófia tematikus sajátosságainak értő kezelése (Isten, teremtés, idő, lélek, történelem, igazság, megismerés összefüggései stb.), hatástörténeti összefüggések feltárása, az antik filozófia és keresztény filozófia kapcsolatának tematizálása, specifikus filozófiai fogalmak/témák történeti alakulásának követése (a középkori filozófiai hagyomány továbbélése az európai esszencializmusban)

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Korai kereszténység. Patrisztikus viták (problémák, értelmezések, egyházatyák, kanonizáció).	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
2. Patrisztikus Szentháromság-viták. Jézus kettős természetének értelmezései antik filozófiai fogalmak segítségével.	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
3. Tyconius bibliai hermeneutikája. Donatizmus. Manicheizmus. Ariánusok.	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
4. Ágoston és a görög filozófiai	Előadás, interaktív szövegelemzés, a	

hagyomány. Hit és racionális megismerés. Istenérvek.	vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
5. A megismerés és a szabad akarat problémája az ágostoni filozófiában. A Szentháromság-tan és az ágostoni lélektan.	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
6. Társadalom, politika, etika, történelemfilozófia az ágostoni életműben	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
7. Boethius filozófiája és egy skolasztikus válasz az univerzálé-kérdésre: Gilbertus Porretanus	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
8. Középkori újplatonizmus: Areopagita Dénes	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
9. Johannes Duns Scotus és Canterbury Anzelm	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
10. Petrus Abaelardus filozófiája. Az univerzálé-kérdés	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
11. Bernard de Clairvaux jelentősége	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
12. Aquinói Szent Tamás arisztotelianus szubsztanciátana: <i>De ente et essentia</i>	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
13. Aquinói és Albertus Magnus tanítása az értelem egységről és a lélekről	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	
14. Középkori politikai filozófiai elméletek: John of Salisbury és Dante	Előadás, interaktív szövegelemzés, a vezérszavak összefoglalása, általános szintézis.	

Könyvészet

Ókeresztény egyházatyák, XVII. kötet, Apostoli Szentszék Kiadó, Bp, 1996, 27-112. o.

J. A. Gurevics: *A középkori ember világgépe*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1975.

Heller Ágnes: *Az igazságosságon túl*. Gondolat, Budapest, 1990. 63-134.

Tyconius: *Szabályok könyve*. Hermeneutikai kutatóközpont, Budapest, 1997.

E. Gilson, *La philosophie au Moyen Âge*, Paris, 1952.

Boethius: *A filozófia vizsgálása*. Európa Könyvkiadó, 1979.

Szent Ágoston: *Vallomások*. Gondolat, Budapest, 1982.

Szent Ágoston: *A Szentháromságról*. Szent István Társulat, Budapest, 1985.

Szent Ágoston: *Isten városáról*. Kairosz, Budapest.

Szent Ágoston: *A boldog életről. A szabad akaratról*. Európa Könyvkiadó, 1989.

The Cambridge History of Later Medieval Philosophy, ed. N. Kretzmann, A. Kenny, J. Pinborg, Cambridge, 80-98.

Eckhart Mester: *A teremtés könyvének magyarázata*. Helikon, Békéscsaba, 1992.

Petrus Abelardus: *Szerencsétlenségeim története*. Helikon Stúdió IV. Helikon Kiadó, 1985.

Szent Anzelm: *De Veritate*. Különbség, Szeged, 1995. május, 5. sz.

Albert cel Mare: *Despre destin*. Univers Enciclopedic, 2001.

Aquinói Szent Tamás: *A létezőről és a lényegről*. Helikon Kiadó, 1990.

Aquinói Szent Tamás: *Az értelem egysége*. Ikon Kiadó, 1992.
Nyíri Tamás: *A filozófiai gondolkodás fejlődése*, Budapest, 1991.
Boros Gábor (főszerk.) *Filozófia* : Budapest, Akadémiai Kiadó. 2007.
Dante: Összes művei. Magyar Helikon. 1962.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A Páli levelek. Igazság, egyén, közösség, caritas a kereszténységben.	Szövegolvasás, szövegértelmezés	
2. Patrisztikus teológiai viták.	Szövegolvasás, szövegértelmezés	
3. Tyconius hermeneutikai elvei (<i>Liber Regularum</i>).	Bemutató, szövegértelmezés	
4. Szent Ágoston Vallomásainak jelentősége az európai irodalom és filozófia történetében. A hit személyes dimenziója.	Bemutató, szövegértelmezés	
5. Igazság, megismerés, lét Szent Ágoston életművében. (A Menon-paradoxon - <i>De trinitate, Vallomások, De doctrina christiana, Contra academicos</i>)	Bemutató, szövegértelmezés	
6. A jó és rossz kérdése, a szabad akarat problémája Ágoston filozófiájában: <i>De libero arbitrio, De natura boni</i>	Bemutató, szövegértelmezés	
7. Idő és történelem Ágoston filozófiájában. (Szubjektív idő – objektív idő. Teleológia: eszkatológia, üdvtörténet): <i>Vallomások, De Civitate Dei, De libero arbitrio</i>	Bemutató, szövegértelmezés	
8. Boethius: <i>A filozófia vigasztalása</i> . Isteni mindentudás, isteni előrelátás és a szabad akarat. Az emberi boldogság problémája.	Bemutató, szövegértelmezés	
9. Areopagita Dénes újplatonikus elmélete a teremtés hierarchikus rendjéről	Bemutató, szövegértelmezés	
10. Petrus Abaelardus etikája és önéletrajza	Bemutató, szövegértelmezés	
11. Clairvaux-i Bernát: <i>A megfontolásról</i>	Bemutató, szövegértelmezés	
12. Aquinói arisztotelianus ontológiája: <i>A létezőről és a lényegről</i>	Bemutató, szövegértelmezés	
13. Aquinói: <i>Az értelem egységéről</i>	Bemutató, szövegértelmezés	
14. Dante: <i>Az egyeduralom</i>	Bemutató, szövegértelmezés	

Könyvészet

Pásztori-Kupán István: *Követvén a szent atyákat*. Kolozsvár, 2009.
Tyconius: *Szabályok könyve*. Hermeneutikai kutatóközpont, Budapest, 1997.
Szent Ágoston: *Vallomások*. Gondolat, Budapest, 1982.
Szent Ágoston: *A Szentháromságról*. Szent István Társulat, Budapest, 1985.
Szent Ágoston: *Isten városáról*. Kairosz, Budapest.
Szent Ágoston: *A boldog életről. A szabad akaratról*. Európa Könyvkiadó, 1989.
Boethius: *A filozófia vigasztalása*. Európa Könyvkiadó, 1979.
Eckhart Mester: *A teremtés könyvének magyarázata*. Helikon, Békéscsaba, 1992.
Petrus Abaelardus: *Szerencsétlenségeim története*. Helikon Stúdió IV. Helikon Kiadó, 1985.
Petrus Abaelardus: *Etika*. MTA Filozófiai Intézet, Budapest, 1989.
Aquinói Szent Tamás: *A létezőről és a lényegről*. Helikon Kiadó, 1990.

Aquinói Szent Tamás: *Az értelem egysége*. Ikon Kiadó, 1992.
Dante: *Az egyeduralom*. In: *Összes művei*. Magyar Helikon. 1962.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy elsősorban a középkori filozófiai eszmerendszerek és irodalom terén nyújt eligazítást, ezt az ismeretanyagot a hallgatók a filozófiaoktatásban, a tudományos kutatás területén vagy a kulturális sajtóban szerkesztőként, cikkíróként, elemzőként, kurátorként hasznosíthatják.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az átadott ismeretanyag elsajátítása, értő alkalmazása, kezelése	Írásbeli vizsga	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Aktív szemináriumi részvétel	Folyamatos értékelés a félév során	10%
	Két szemináriumi téma bemutatása	Folyamatos értékelés a félév során	20%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 70%-os részvétel szükséges - Minimum egy szemináriumi szöveg bemutatása (a kettőből) a félév folyamán - A vitákban, szövegértelmezésekben való aktív részvétel			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

								
--	---	---	--	--	--	--	--	--

Kitöltés időpontja:

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Šooš Amelia-Maria

Šooš Amelia-Maria

2025.09.15.

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.09.28.

Intézetigazgató:

Conf. dr. Nagy Róbert

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.